

Te mahere mahi tekau hei whakarite taiao tuwhera mō ngā ākonga whaikaha

Kei te pūnaha mātauranga ahumahinga e whakanui ana, e whakamana ana hoki i ngā ākonga whaikaha:

1. Ka noho haepapa ngā kaimahi katoa ki te tautoko i te ako a ngā ākonga whaikaha.
2. Ka whakarite huarahi mā te pūnaha whānui hei tautoko i ngā ākonga whaikaha.
Ka whāiti mai ko ngā kaupapa-here, ngā tikanga me ngā mahi tuwhera tonu, e whakamanahia ana e ngā kaiwhakahaere hei turaki i ngā ārai i te taiao. Ka āraitia ngā ākonga whaikaha e te taiao e noho nei, e ako nei rātou.
3. Ka waihanga hanganga e ngākau titikaha ai ngā kaimahi katoa, ahakoa ko wai ki te tautoko i ngā ākonga whaikaha, kia ngāwari hoki mā ētahi atu te tautoko i aua ākonga.
Hei taurira, ngā tikanga e taea ai ngā kōrero a tētahi kauhau, hei whakarite whakamātautau me ētahi atu mahi aromatawai.
4. Ka tuku rauemi mā ngā kaimahi tautoko ākonga whaikaha (DSS) hei āwhina i ngā kaiako me ētahi atu kaimahi ki te whakarite tika mahi e tuwhera ana ki te ākonga whaikaha. Mā konei e āhei ai ngā kaimahi DSS ki te tautoko i ngā ākonga whaikaha me ō rātou matea uaua. Kei pōhēhē ko te haepapatanga o te tautoko ākonga whaikaha ka noho ki ngā kaimahi DSS anake.
5. Ka mahitahi me ngā ākonga whaikaha i runga i ngā tū hauātanga me ō ngā māngai o ngā rōpū ākonga whaikaha ki te whakamahere me te hoahoa.
6. Ka whakawhanake kaupapa whakangungu, rauemi hoki mō te pūnaha whānui e tipu ai te ngākau titikaha ki ngā kaimahi katoa e tautoko ana i ngā ākonga whaikaha.
Ka whāiti mai ko ngā huarahi tuku pārongo kia taea e te akōnga whaikaha, he pārongo, he whakapāpātanga me ngā rauemi hei tautoko i ngā momo ākonga whaikaha i runga i te rerekē o te hauātanga. Me tonu atu ki ngā ākonga whaikaha kia hoahoa-ngatahi i ngā kaupapa whakangungu me ngā rauemi e arotahi ana ki ngā tikanga tuwhera.
7. Ka tuku aratohu, kaupapa whakangungu hoki mō ngā tikanga rītaha-kore. Kia whai wāhi mai ngā kaimahi katoa ki te tautoko i ngā ākonga whaikaha, kia mōhio hoki ki ngā whakaritenga ā-ture mō rātou i raro i te Ture Tika Tangata me te Tūmataiti, Ngā Tikanga Hauora me ngā Motika Kaiwhakanao Ratonga Whaikaha me ētahi atu ture e pā ana.
8. Ka whakamahi i ngā [Principles of Universal Design in Education](#) (UDL) hei hoahoa whakaakoranga, marau, tukunga, aromatawai, rautaki tautoko ako, tukanga pārongo, whakapāpātanga hoki me te hoanga o ngā whare me ngā ara whai wāhi atu.
Ko te tino o te UDL ko te whai kia ngāwari te tautoko ako (reasonable accommodations) i roto i ngā whakaakoranga katoa, ngā wāhi ako, ngā haerenga me ngā momo aromatawai katoa. Me whai whakaaro rawa ki ngā te momo o te ākonga whaikaha me ngā hauātanga rerekē kia hua/ranea ai te pito mata o tēnā, o tēnā.
9. Ka arotake, ka tātari hoki i ngā otinga o ngā ākonga whaikaha me te wanea o te ngākau, i runga hurihanga o te arotake, te huritao me te urupare. Kia whakahaeretia tēnei hei tukanga ā-motu, ā-rohe hoki.
10. Ka anga whakamua me te matapae ka piki haere tonu te tokomaha o ngā ākonga whaikaha. Me whai whai wāhi mai ki ngā mahi whakamahere katoa ngā matea ako o ngā ākonga whaikaha o āpōpō, me ngā momo hauātanga rerekē, kei mahue anō.